

Személyi állapotot érintő perek 1. – (a személyi állapot)

1. A „személyi állapot” fogalma:
 - személyi minőség
(élet – halál; cselekvőképesség)
 - családjogi kapcsolatok
(házas – elvált; szülő – gyermek kapcsolat)
2. Eljárásrend:
 - peres: házasság,
szülő – gyermek kapcsolat
 - nemperes:
pszichiátriai beteg intézeti elhelyezésének
ellenőrzése
holtak nyilvánítás, halál tényének megállapítása,
eltűntnek nyilvánítás
3. Személyiségi jog védelme: általános peres szabályok szerint
4. Személyi állapotot érintő perek köre

Családjogi perek aránya a járásbíróságokon 1.

2019. I. félévében az arány országos átlagban **37 százalék** volt, amely azt jelenti, hogy ebben az időszakban összesen 23.789 darab családjogi ügy érkezett a járásbíróságokra.

Családjogi perek aránya a járásbíróságokon 2.

Személyi állapotot érintő perek 2. – (a perek közös szabályai 1.)

1. Utalás:

- közös
- speciális
- általános szabályok (törv.sz. – jb) sorrendben

2. Közös szabályok

- a) **Joghatóság:** Nmjtvt.
Brüsszel IIA.
- b) **Perindítás:** Peres felek: Ptk.: felperes
alperes
- c) **Perbeli cselekvőképesség:** korlátozott – teljes
DE: csak perbeli cselekményekre (anyagi jogira nem!)
perindítás is a törv. képv. (gondnok) hozzájárulásával
gah. megszüntetése: gondnokolt teljes perbeli
csel.kép-gel bír
- d) **Beavatkozás:** általában kizárt
Kivétel: apasági per: anya
egyenesági rokonok (felt.)
szülői felügy.: másik szülő
beavatkozási jogállás ab ovo

Személyi állapotot érintő perek 3. – (a perek közös szabályai 2.)

- e) **Képviselet:** törvényes képviselő
 érdekkellentét: ügygondnok
 meghatalmazás: aláírás: ügyvéd/közjegyzői hitelesítés
- f) **Perfelvétel:**
 Kizárt: bírósági meghagyás
 válaszira, viszontválaszra felhívás
 keresetbe csatlakozás
 perfelvétel mellőzése
- g) **Mulasztás:** perfelvételi tárgyaláson
- h) **Elállás:** bármikor
- i) **Személyes meghallgatás**
- j) **Nyilvánosság:** kizárás
- k) **Bizonyítás:** hivatalból
 magánszakértő – kirendelt szakértő alkalmazhatósága
 tanúbizonyítás
- l) **Jogalakító ítéletek:**
 Kivétel: házasság létezése, nem létezése; érvényessége
- m) **Költségkedvezmények**

Gondnoksági perek 1.

1. **Alkalmazandó szabályok sorrendje:**
 - a) Gondnoksági perek speciális
 - b) Személyi állapotot érintő perek közös
 - c) Általános
2. **Speciális szabályok**
 - a) Joghatóság:
 - magyar
 - belföldi
 - b) Illetékesség:
 - általános
 - vagylagos
 - c) Perindítás
 - perindításra jogosultak (Ptk.)
[nem jogosult: visszautasítás]
 - a gyámhatóság perindítása:
[többlet követelmények]
 - a „hozzátartozó” perindítása
[egyszerűsítés]
 - a perindítást megelőző intézkedések a gyámhatóság részéről
 - a keresetlevél tartalmi kellékei
 - felülvizsgálata zárlat, ideiglenes gondokság gyámhatósági elrendelésének
 - ideiglenes intézkedés

Gondnoksági perek 2.

- ügygondnok kirendelése jogállása
- írásbeli/szóbeli ellenkérelem
- d) Az idézés és a tájékoztatás tartalma
 - speciális írásbeli és szóbeli tájékoztatás
- e) Az alperes meghallgatásának jelentősége
- f) **Perfelvételi tárgyalás**
 - mulasztás
 - alperes ellenkérelme
- g) **Érdemi tárgyalás**
 - nyilvánosság kizárása
- h) **A bizonyítási eljárás sajátosságai**
 - hivatalból és indítványra
 - szakértői bizonyítás: [csak kirendelt ü. elmeorvos szakértő]
- i) **Az ítélet** tartalmi elemei és formai kellékei
- j) A gondnokság alá helyezés **módosítása, megszüntetése**
- k) A gondnokság alá helyezés **felülvizsgálata** iránti per
 - Felperes: kizárólag a gyámhatóság!
 - Alperes: a gondnokolt (teljes perbeli cselekvőképességgel!)
- l) Az **előzetes jognyilatkozat** felülvizsgálata iránti per

Gondnokság alá helyezés 1. – (cselekvőképesség, ügygondnok)

1. Az alperes perbeli **cselekvőképes**.
 - a) Benyújthat írásbeli ellenkérelmet nyomtatványon vagy a tárgyaláson szóban [C57.]
 - b) Más személyekre ez nem vonatkozik:
 - pl. korlátozottan cselekvőképes perindításra jogosult.
(szükséges az eljáráshoz a gondnok hozzájárulása)
2. **Ügygondnok:**
 - a) kirendelése kötelező
 - „a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg” (korábban nem lehet) [C58.]
 - b) speciális „kényszerképviselő”, az alperes mellett jár el, nem helyette (garanciális jogvédelem)
 - c) ügyvéd, ügyvédi iroda lehet, DE: nem jogi képviselő!
 - védekezését szóban is előterjesztheti legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson (akár csak az alperes, illetve meghatalmazottja) [C56.]
 - c) alperes jogi képviselőt is meghatalmazhat [K36.; C55.]

Gondnokság alá helyezés 2. – (védekezés)

1. Keresetlevél kézbesítése + **ügygondnok** kirendelése

2. Felhívás az ellenkérelem előterjesztésére

a) alperest

b) ügygondnokot is!

Ezt megelőzően nem tűzhető ki a perfelvételi tárgyalás.

[C59.]

3. Perfelvételi tárgyalás:

- kötelező

- tanú: idézhető aznapra, mert folytatható az érdemi tárgyalással [C12.]

Gondnokság alá helyezés 3. – (perindítás)

1. **Keresetlevél** tartalma:

a) **Általános** követelmények (170. §)

b) **További** követelmények:

- mindenkire

- **gyámhatóságra**

Kivéve:

1. a **környezettanulmány** helyett a szociális bentlakásos intézmény vezetőjének tájékoztatása csatolandó az alperes (vagy gondnokolt) életkörülményeiről és ellátásáról (Gyer 145. §) [C61.]

2. a gyámhatósági **meghallgatás jegyzőkönyve** elmaradhat, ha az alperes ismeretlen helyen tartózkodik (Gyer. 11. §) [C60.]

Gondnokság alá helyezés 4. – (szakértő)

1. Alkalmazás:

a) **csak kirendelt** szakértő

b) **más** eljárásbeli szakértő véleménye kivételesen figyelembe vehető

pl.: szerződés érvénytelensége iránti perben nemrég készített,
büntetőeljárásban nemrég készített

(lehetséges, hogy éppen ezekre tekintettel indították a gondnokság alá helyezési pert)

c) **magánszakértő** kizárt!

2. **Kirendelés:** kérelemre
hivatalból

3. **Más személyállapottal kapcsolatos perben:**
mindhárom forma alkalmazható!

[K18.]

4. **Aggályos szakvélemény:**

A vizsgálati módszer miatt:

pl.: gondnoksági perben a tárgyaló teremben (tárgyaláson) végzett vizsgálat alapján adott szakvélemény, a vizsgálaton korábban meg nem jelent alperesen (BH2018. 340. Kúria Pfv.II.21.771/2017.)

Gondnokság alá helyezés 5. – (ítélet)

1. Elvi követelmények (Ptk. – BH2018. 340.):

a) mentális zavar,

pl.: születési probléma; hirtelen sokk (autóbaleset), váratlan súlyos betegség, önpusztító kóros függőség: alkohol, drog; időskori demencia.

b) fokozatosság,

c) arányosság,

d) más módon nem biztosítható az alperes jogvédelme.:

2. KSH: cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt:

2014: 56.245

2016: 57.039

Gondnokság alá helyezés 6. – (ítélet – alperes halála jogerő előtt)

3. Kisebb mértékű csökkenése a belátási képességnek:

- elutasítja a gah iránti keresetet és
- ítéletét közli a gyámhatósággal, **támogató** kirendelése végett.

4. Alperes halála jogerőre emelkedés előtt:

- a) nincs külön rendelkezés a gah-i szabályozásban
- b) alkalmazandó: közös szabályok utaló szabálya [430. §]
- c) alkalmazandó: általános szabályok szerinti permegszüntetés [240. § (1) bek. f)]

Végzésben: megszüntetés
hatályon kívül helyezés
döntés perköltségről

[K81.]

Gondnokság alá helyezés megszüntetése, módosítása

A) Perindítás:

1. Gondnok:

- **gondnokolt** ellen.

2. Gondnokoltnak:

- **akinek keresetére** elrendelték [C51.]

3. Akinek keresetére elrendelték:

- **gondnokolt** ellen.

4. Egyéb jogosult: (gyámhat, házastárs, élettárs, egyenesági rokon, testvér):

- **gondnokolt + akinek keresetére** elrendelték

5. Bármely jogosult:

- **ügygondnok** ellen: ha meghalt akinek keresetére elrendelték

B) Kereset fajtái

C) Ítélet

Megküldése: gyámhatóságnak
(földhivatalnak)

Gondnokság alá helyezés felülvizsgálata

1. Perindítás:

- Felperes: kizárólag a gyámhatóság!
- Alperes: gondnokolt

2. Kereset fajtái

Előzetes jognyilatkozat felülvizsgálata iránti per

1. Az előzetes jognyilatkozat
 - a) alaki követelményei
 - b) célja
2. Peres felek
3. Az ítélet rendelkezése

Házassági per 1. – (pertípus - per)

1. Pertípus:

- a) érvénytelenítési
 - létezés – nem létezés
 - érvényesség – érvénytelenség
- b) bontóper
 - közös megegyezéses

Két határozattal: végzés az egyezség jóváhagyásáról
ítélet a kötelék felbontásáról

- tényállásos

Csak a létező házasság lehet érvényes vagy érvénytelen!

2. Nemlétezés okai

3. Érvénytelenségi okok

4. Keresethalmazat

Ha a perfelvétel során a bontóperi keresetét kiterjeszti újabb kérelmekre, amik összekapcsolhatók a bontó keresettel (szülői felügy., kapcsolattartás, elhelyezés, tartás, stb) az újabb keresetekkel szemben alperes előterjeszthet ellenkérelmet és viszontkeresetet is.
[C8.]

2. Hatáskör: járásbíróság

3. Illetékesség: általános – vagylagos - kizárólagos

Házassági per 2. – (perindítás)

1. Új szabályozás:

- a) Házassági bontóper és házassági vagyoni jogi per **nem kapcsolható össze.**
- b) Az **életközösség** fennállásának megállapítása.

2. Perindítás:

- a) Házassági bontóperben a **„keresettel érvényesített jog”** a kötelék felbontása.
 - aa) A **„járulékos kérdések”** nem részei a kereseti kérelemnek, ha a házasságot közös kérelemre (régii Csjt: „egyező akaratnyilvánítás”) bontja fel a bíróság.
[szülői felügyelet gyakorlása, a különélő szülő és a gyermek közötti **kapcsolattartás**, a **gyermek tartása**, a házastársi **közös lakás** használata, valamint - ez iránti igény esetén - a **házastársi tartás**]
A járulékos kérdésekben való egyezség a közös kérelemben alapuló bontás anyagi jogi előfeltétele.
 - ab) Ezért: a „járulékos kérdések” hiánya miatt:
 - a jogi képviselő keresetlevelét nem lehet visszautasítani,
 - a személyesen eljáró felperest nem lehet felszólítani hiánypótlásra.
- Megoldás: a megkötött egyezséget be lehet írni
- jogi képviselő a keresetlevélbe,
 - személyesen eljáró felperes a nyomtatvány 3.9.2. (egyéb nyilatkozatok, kérelmek) rovatba

[C5.]

Házassági per 3. – (keresetlevél)

1. Kötelező tartalom:

- a) Általános követelmények
- b) + házasságkötés
- c) + életben lévő közös gyermekek
- d) + felperesi legitimáció.

2. Nem kötelező, de dönteni kell: **életközösség** időtartamáról!

Ezért: ennek előadása a kereset **tényalapjához** tartozik.

- ha a keresetlevél nem tartalmazza: **visszautasítás** [C22.]
- ha a felek közösen kérik a bontást, de vitás köztük az életközösség időtartama, azt a bíróságnak vizsgálni kell és amíg nem tud ebben a kérdésben dönteni:
nem hozhat bontó ítéletet [C23.]

3. „Utolsó közös lakóhely”: az a lakás, amelyben **ténylegesen együtt éltek.**

Nem tartozik ide:

- közös tulajdonban álló lakás (de nem laktak ott)
- egy épületben kialakított, két elkülönített lakrész (szoba, konyha, fürdőszoba, stb.)
[BH2018. 338.]

Házassági per 4. – („gyermek”)

1. „gyermek” fogalma:

a) Keresetlevélben feltüntetni az adatokat

- Kiskorú
- Nagykorú, ha a közös háztartásukban van és középiskolai vagy továbbtanuló. [C7.]

a) Ítéletben rendelkezni hivatalból

- szülői felügyelet
- kapcsolattartás
- tartásdíj
- közös lakás használata

c) kérelemre:

- házastársi tartás

Házassági per 5. – (perfelvétel 1.)

1. Ellenkérelem előterjesztése

a) Ha „egyező akaratnyilvánítással” kéri:

- alperes részéről nem kell viszontkereset,
- elegendő az „én is kérem”, „nem ellenzem”, mert ez dogmatikailag ellenkérelemnek minősül. [C6.]
- [elméletileg azonban nem tilos a viszontkereset (PK. 212.)

15 nap (hosszabbíthat: 15 nap)

2. Perfelvételi tárgyalás:

- Akkor **sem tűzhető ki** a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg, ha a felek közösen írták alá a keresetlevelet vagy „közösén kérték” a mihamarabbi kitűzést. [C4.]
- Ha a felperes az eredetileg csak bontásra irányuló keresetét megváltoztatja és **további kereseti kérelmeket** terjeszt elő (tárgyi keresethalmazat), ezekkel szemben az alperes előterjeszthet **viszontkereset-levelet** és ellenkérelmet (kötelezően). [C8.]

Házassági per 6. – (perfelvétel 2.)

Perfelvevételi tárgyalás **elhalasztása**:

- 1. elhalasztható**, ha a fél azért nem tud nyilatkozni a járulékos kérdésekben, mert az ellenfél lényegesen változtatott, vagy azt addig nem ismerte [C11.]
- 2. Elhalasztható**, ha keresetváltoztatását teljes terjedelemben nem tudja előadni az időkorlát miatt [C9.]

Házassági per 6. – (egyezségkötés)

1. Egyezségkötés lehetősége fennáll:

a) **Perfelvételi szakban**

b) **Érdemi szakban**

Magyarázat:

- általános szabályok: a házassági perekben is alkalmazandók
- általános szabály: a per bármely szakaszában megkísérelheti egyezség létrehozását
- lehetséges: „rész-egyezség” is

DE: részítélet nem hozható!

2. **Bontóperben:**

- jóváhagyható, ha a **gyermek tartását** egyösszegben vagy meghatározott vagyontárgy juttatásával rendezik [Ptk. 4:217. § (2)]
- **csak:** a lakáshasználat tartásdíj (gyerek, házastárs) köthető egyéb vagyoni jogi **nem!**
[C25.]

Házassági per 7. – (vagyonjogi perrel kapcsolat 1.)

1. A bontó- és vagyonjogi keresetek **nem kapcsolhatók** össze.
2. **Bontóperben** rendezhető:
 - a) közös lakás használata
 - előterjeszhető a lakáshasználati jog ellenértéke iránti kereset (mert kapcsolódik a lakáshasználat rendezéséhez)
 - nem terjeszhető elő a többlehasználati díj iránti kereset (mert ez a tulajdonjoghoz kapcsolódik) [C31.]
 - b) házastársi tartás
3. **A két per kapcsolódása** lehet:
 - a) **Csak bontóper:** Megállapítja az életközösség időtartamát:
 - Figyelemmel arra is, hogy a házasságkötés előtti együttélés vagyonjogilag egybeolvad a házassági életközösséggel.
 - DE:
 - Ítélet rendelkező részében naptár szerinti tól-ig meghatározással.
 - ha az életközösség több különálló szakaszból állt, mindegyiket külön-külön! [C53.]
 - b) **Csak vagyonjogi per:** megállapítja az életközösség időtartamát (a döntés tényalapja)
Hozható erre közbenső ítélet: a közös szerzés jogalapja [EBH2008. 1782.]
 - c) **Egyidejűleg futnak:**
 - ca) a felek egyezően adják elő: ítélet hozható
 - cb) a felek között vitás: az eljárás „felfüggeszhető”.

Házassági per 8. – (vagyonjogi perrel kapcsolat 2.)

4. **Érvénytelenítési perben ugyanígy:** ha mindkét fél jóhiszemű volt a házasság megkötésekor.
[Ptk. 4:36. § (1) bek. (köv. dia)]
5. **Egyezség:** **nem lehet az életközösség** időtartamára bontóperben. [C26.]
Magyarázat:
- Pp. 459. § (2) bek.: „ ... ítéletében megállapítja ...”: ez ítéleti rendelkezés (fellebbezhető)
 - a felek „megegyezése”: egyező előadás

4:36. § [Az érvénytelen házasság vagyonjogi hatásai]

- (1) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor mindkét házastárs jóhiszemű volt, a házasság vagyonjogi joghatása - a közös lakás használatát beleértve - azonos az érvényes házasság vagyonjogi joghatásával. Ebben az esetben a házasság érvénytelenné nyilvánítása esetén a vagyonjogi követeléseket mindegyik házastárs oly módon érvényesítheti, mintha a házasságot az érvénytelenség megállapításának időpontjában a bíróság felbontotta volna, vagy - ha az érvénytelenség megállapítására egyikük halála után kerül sor - a házasság ennek a házastársnak a halálával szűnt volna meg.
- (2) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor az egyik házastárs volt jóhiszemű, az (1) bekezdés rendelkezéseit a jóhiszemű házastárs kérelmére lehet alkalmazni.

Házassági per 9. – (érdemi tárgyalás)

1. Kitűzés határnapra:

Másnapra lehet, mert az nem „azonnal”. [C10.,C52.]

2. Azonnal érdemben folytatni kell, ha:

- a) nincs közös kiskorú gyermek,
- b) személyes meghallgatás nem kötelező:
 - ba) cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll,
 - bb) ismeretlen helyen tartózkodik (ált. szab.)
 - bc) elháríthatatlan akadályba ütközik (ált. sz.)

3. Ítélet jogerőre emelkedése

Házassági per 10. – (volt közös lakás használati megosztásának módosítása)

1. Ha a bontóperben:

a) **„a bíróság döntött”** – Ptk. 4:85. § (1) bek.

A családjogi szabályokat kell alkalmazni.

a) **„egyezséget kötöttek és jóváhagyta végzéssel”** –
Ptk. 192. § (1) bek.

A szerződésmódosítás szabályait kell alkalmazni.

[BH2018. 338.]

.

Házassági per 11. – (mulasztás – szünetelés)

1. Mulasztás szigorú következményei
 - a) perfelvételi szakban
 - b) érdemi szakban
2. Szünetelés
 - a) általános szabályok
 - b) speciális szabály: 3 alkalommal
3. Bírósági meghagyás:

Kizárt a tartásdíjra, mert a közös szabályok szerint „kizárt a perben” és nem egyes keresetekre!
(A csak tartásdíj iránti perben lehet, mert az vagyoni jogi per!) [K51.]